

Kunnskapsdepartementet

Postboks 8119 Dep.

Akersgata 44

0032 Oslo

Bergen 27. nov. 2009

Høringsuttalelse til NOU 2009:18 Rett til læring

NLA takker for anledningen til å gi en høringsuttalelse til NOU 2009:18 Rett til læring.

Våre kommentarer er begrenset til kapitlene 13: *Tidlig innsats og forebygging*, kap.14: *Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen* og kap.18: *Økt kompetanse på alle nivå*.

En gruppe av faglærere på de to NLA-høgskolene har arbeidet med saken, som vi oversender som en samlet uttalelse fra det som fra 1.januar 2010 er én høgskole, NLA Høgskolen.

Med hilsen

Bjarne Kvam

rektor

Egil Morland

rektor

NOU 2009:18 *Rett til læring*

Kap.13 Tidlig innsats og forebygging

Oppsummering

NLA stiller seg positiv til utvalgets forslag til en ressursbank, samt innføring av to foreldresamtaler hvert år i barnehagen. Vi stiller oss kritisk til en innføring av *Læringsboka* på det grunnlaget som er lagt frem, og til forslaget om å pålegge kommunene å kartlegge alle barn omkring tre, fire og femårsdaler.

Kommentar til kapitlet

NLA vurderer det som positivt at utvalget vil ha økt oppmerksomhet på det forebyggende arbeidet og styrke tidlig innsats for barn som trenger ekstra oppfølging. Det anses å være viktige tiltak å styrke lærertettheten på 1. – 4. årstrinn, samt øke lærernes kompetanse, både med tanke på å identifisere risikofaktorer og sette tiltak i verk. Det er viktig å styrke skolens evne til systematisk oppfølging av elevene og sikre kontinuitet for den enkelte ved at nødvendig og viktig informasjon kan følge barna/elevene gjennom de ulike overgangene i utdanningsløpet. Tiltak må også, slik utvalget påpeker, kunne ivareta de elevene som ikke har tilfredsstillende utbytte av undervisningen, men som heller ikke får undervisning etter § 5.1.

En ressursbank med varierte verktøy, som støtte for barnehager og skoler i oppfølging av elever, er et godt tiltak. Ressursbanken må imidlertid være tilrettelagt for det kompetansenivået som i dag finnes i barnehager og skoler, samt være så oversiktlig og brukervennlig at det blir til reell nytte i hverdagen.

Vi støtter forslaget om at det skal gjennomføres minimum to foreldresamtaler hvert år også i barnehagene.

NLA mener det er en overdrivelse å språkkartlegge alle barn omkring fylte tre, fire og fem år. Det pedagogiske personalet i barnehagen må, gjennom sin kompetanse og gjennom kompetanseutvikling rettet mot dette fagområdet, ut fra faglig skjønn kunne vurdere hvem som trenger mer konkret kartlegging.

Læringsboka er i for liten grad beskrevet, og det er en rekke uklarheter både om hva den skal inneholde og hvem som skal være ansvarlig for denne. Vi støtter derfor utvalgsmedlem Jorun Sandmark synspunkt om at bokas funksjon, omfang og juridiske status må utredes i større grad.

Det er nødvendig å begrense dokumentasjons- og rapporteringsarbeidet i barnehage og skole til det som tjener barnets og elevens utvikling, læring og læringsmiljø. Det er derfor viktig å utrede videre utbyttet av, og behovet for, det omfanget av dokumentasjons- og rapporteringssystemer som i dag kreves, samt de forslag som utvalget melder. Det er ønskelig

å skape mer sammenheng og frigjøre ressurser til lærings- og utviklingsarbeid. Utvalgets forslag synes å øke kartleggings-, dokumentasjons- og rapporteringsarbeidet

- uten at det presiseres hvem som skal stå ansvarlig,
- med viten om at det er behov for økt kompetanse innenfor dette arbeidet både i barnehage og skole
- uten å foreslå økte ressurser til gjennomføringen av dette arbeidet

Kap.14 Rett til ekstra tilrettelegging i opplæringen

Oppsummering

Vi vil generelt kommentere at kapitlet fremstår som upresist, og at både forslagene som er behandlet i dette kapittel og det bakgrunnsmateriale som foreligger, trenger en mer omfattende behandling og presisering. Spesielt vil vi peke på behovene til multihandikappede elever og elever med utviklingshemming.

Kommentar til kapitlet

Utvalget fremmer forslag om å erstatte retten til spesialundervisning (§ 5.1 i opplæringsloven) med en rett til ekstra tilrettelegging i opplæring. Utvalget fremmer også forslag om at den sakkyndige vurderingen (§ 5.3 i opplæringsloven) skal legges til skolene i samarbeid med PPT.

Det er positivt at man ønsker å bygge ned barrierer som hindrer realisering av tilpasset opplæring for alle i en inkluderende skole, og at man ønsker å legge til rette for en praksis som skal sikre en raskere behandling.

Men vi vil på den annen side peke på at både den forenklete saksbehandling som er foreslått, og den noe uklare fremstilling av kriteriene for hvem som skal ha ekstra tilrettelegging, kan resultere i at elevers individuelle rettigheter ikke blir ivare tatt på samme måte som etter de nåværende bestemmelser. Vi ser at en konsekvens vil kunne bli en usynliggjøring av elevers behov. Vi er heller ikke sikre på at den foreslåtte prosedyre med sakkyndig vurdering lagt til skolene, i de fleste tilfellene vil kunne gi raskere og like sikker behandling som i dag. Det kan føre til forskjellsbehandling å legge skjønn til grunn. Den foreslåtte prosedyre må i tilfelle bety en større økning av PPT-ansatte enn det som er foreslått i utredningen.

Videre ser vi forslaget om individuell opplæringsplan, som er foreslått tatt inn i læringsboka, kan svekke rettsikkerheten til eleven og også forringe den faglige kvaliteten som ligger i det å utarbeide, følge opp og evaluere individuell opplæringsplan. Vi vil derfor anbefale at man arbeider for å ivareta eleven også på dette området.

Vi vil derfor anbefale at man arbeider for å få lov og forskrifter formulert slik at de ikke svekker rettigheten til elevene, og viser til særmerknad 14.6.1 fra Jorun Sandmark.

Kap.18 Økt kompetanse på alle nivå

Oppsummering

Vi ser det som positivt at utvalget legger vekt på å styrke den allmenne kvalifiseringen i utdanningen og at etter- og videreutdanningen blir styrket både når det gjelder allmenn kvalifisering og kvalifisering i forhold til barn og elever med spesielle behov.

Kommentar til kapitlet

Det er positivt at barne- og ungdomsarbeidere også får hevet sin kompetanse. Vi vil likevel peke på at dette ikke må medføre fravær av pedagogisk kompetanse. Videre står det i forslaget at det *bør* kreves at læreren står for ansvaret av opplæringen og at assistenten veiledes. Dette bør etter vår mening presiseres enda tydeligere. Ordet *bør* kan lett føre til at dette ikke blir gjennomført i praksis. Med tanke på tidlig innsats og forebygging bør det presiseres at det samme må gjelde for bruk av assistenter i barnehagen, og at det er den pedagogiske lederen som må ha ansvar for opplæring og veiledning.

Utvalget understreker også betydningen av at skolene sikrer en tilgang på personale med kompetanse som dekker bredden i de mange behovene eleven har. Dette vurderer vi svært positivt, men også her er det etter vår mening viktig å få fram at det samme må gjelde i barnehagene. Både skole og barnehage trenger mer spesialpedagogisk og sosialpedagogisk kompetanse. Når det gjelder barnehagen blir det fra flere hold i praksisfeltet gitt gode tilbakemeldinger på at flere pedagoger ser ut til å ha god effekt på lærings- og utviklingsmiljø. Sett i lys av kap. 13, der kartlegging, lærings-og utviklingsarbeid i barnehagen er et område som skal satses mer på, trengs det oppfølging av flere pedagoger.

Vi ser ellers positivt på utvalgets forslag til at det etableres et femårig kompetanseutviklingsprogram for barnehage og skoler. Vi gir og vår positive tilslutning til forslaget om at det blir lagt opp til et forpliktende samarbeid mellom spesialpedagogiske regionsentre, høyskoler og universiteter som kan være med å bidra til å styrke kunnskap og kompetansenivå, og at det blir satset på mer forskning innenfor det spesialpedagogiske feltet.